

въ живота на народитѣ, нѣщо основно и скрито въ тѣхнитѣ домогвания, което е било почувствувано, разбрано, изказано отъ вождитѣ въ миналото ни, и което ние трѣбва всѣкога да помнимъ, за да не губимъ почва подъ нозетѣ си“. Казаното за Раковски важи напълно и за неговия голѣмъ сподвижникъ отъ Сливенъ. Тѣкмо поради това, запознаването съ историческитѣ и общественитѣ идеи на Селимински ни се налага не само като чисто научна проблема, или като нравствено задлъжение къмъ единъ крупенъ двигателъ на възраждането ни, но и като ценно познание за всѣки политикъ-реалистъ у насъ, който дири опора за дейността си въ провѣрениа опитъ и идеитѣ на личности съ силна интуиция.

Любопитното при Селимински е, че той пристѣпва къмъ историята нѣкакъ отъ далечъ, дори твърде отъ далечъ, и то подъ влияние на своята естественонаучна метода. Преди да оформи възгледитѣ си върху днешното политическо положение и преди да надзърне въ хаоса на миналото, за да схване скрития смисълъ на голѣмитѣ промѣни тамъ, той иска да си даде смѣтка за поява и културенъ ръстъ на човѣчеството, въ свръзка съ всички фактори на живота въ най-дълбокото минало. Въ тая точка на своитѣ интереси и обяснения той като че следва примѣра на Хердера и Ал. Хумболдта, съ тѣхната генетическа и еволюционна метода. Той напомня и единъ по-близкъ примѣръ въ науката — сънародника си Петъръ Беронъ, авторъ на оная „Славянска философия“ отъ 1855 г., писана на нѣмски, която иска да свърже въ една цѣлостна, универсална система изводитѣ на физиката и биологията съ тия на психологията и теологията и която започва съ проблемитѣ на космогонията, за да завърши съ свободата на волята и безсмъртието на душата. . . Селимински, обаче, като мислителъ и историкъ, не изпада никога въ абсурдната спекулация на този котленецъ, отдалъ се на изолирана кабинетна размисълъ следъ издаване на своя крайно полезенъ Букваръ отъ 1824 г. и оставилъ безъ внимание българскитѣ борби за културенъ и политически напредкъ. Всѣкога Селимински гледа да бжде въ съгласие съ изводитѣ на положителната наука, въ лицето на виднитѣ ѝ теоретици, откриватели и популяризатори, и неизмѣнно той мисли за тѣхното прилагане къмъ българската действителность.